

Correctievoorschrift HAVO

2012

tijdvak 2

kunst

beeldende vormgeving - dans - drama - muziek - algemeen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.
- 3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 59 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores

Blok 1

1 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Het historiestuk werd gezien als het 'hoogste' binnen de schilderkunstige genres en/of het historiestuk bevat vaak onderwerpen die kennis van mythologie / bijbel / geschiedenis vereisen (de elite kon vanwege haar status en/of kennis en opleidingsniveau de historiestukken op waarde schatten).

2 maximumscore 2

- Intellectueel: de schilder van een historiestuk moest kennis hebben van de klassieken / mythologie en/of de bijbel en/of geschiedenis 1
- Ambachtelijk: Het historiestuk vereiste van de schilder vaak een (vrijwel) complete beheersing van de 'lagere' schilderkunstige genres (portret, landschap, genre, stillevens), omdat deze samenkomen in het historiestuk 1

3 maximumscore 2

twee van de volgende mogelijkheden:

- Het bestuderen van werk van andere schilders bij verzamelaars en/of handelaren.
- Het leren van de werkwijze van zijn leermeester(s) (die uit andere steden kwamen of gereisd hadden).
- Het ondernemen van studiereizen.

per juist antwoord 1

4 maximumscore 4

twee van de volgende:

- (compositie): Het historiestuk wordt gekenmerkt door een ordening van hele figuren binnen het vlak van het schilderij. In het genrestuk is sprake van een compositie met nadrukkelijke afsnijdingen.
- (ruimtelijkheid): Het historiestuk wordt gekenmerkt door een vrij ondiepe ruimte waarbij de hoofdfiguren zich op min of meer dezelfde afstand tot de beschouwer bevinden. In het genrestuk is sprake van een duidelijke dieptewerking die bepaald wordt door lijnperspectief en overlapping.
- (schildertrant): Het historiestuk is relatief grof geschilderd. Het genrestuk is bijzonder fijn / glad geschilderd.

per juist antwoord 2

indien slechts de stijl van één schilderij wordt beschreven 1

Vraag	Antwoord	Scores

5 maximumscore 1

een van de volgende:

- Vermeer kon zijn onderwerpen zelf kiezen en/of op eigen wijze uitwerken (omdat Van Ruijven Vermeers taferelen blijkbaar waardeerde).
- Vermeer kon zich de vrijheid permitteren lang aan een schilderij te werken (Vermeer had een zekere financiële positie, omdat Van Ruijven steeds werk van hem kocht).

6 maximumscore 3

drie van de volgende:

- (het perspectief) de 'voyeur' die positie heeft in een deuropening / achter voorwerpen.
- (de encenering) interieur met venster waardoor daglicht naar binnenvalt
- (de belichting) 'natuurlijk' daglicht vanuit het venster
- (kleding) de mantel (Vermeer)
- (attribuut) tafel met 'oosters' tapijt
- (het soort handeling) een alledaagse handeling die geconcentreerd wordt uitgevoerd

per juist antwoord

1

7 maximumscore 2

Schilders kunnen dankzij de camera obscura (twee van de volgende):

- direct zien hoe de verspreiding van licht (en lichteffecten) in een driedimensionale ruimte wordt vertaald op een plat vlak.
- direct zien hoe driedimensionale objecten in een ruimte zich tot elkaar verhouden op een plat vlak.
- direct het perspectivisch verloop van de driedimensionale ruimte in het platte vlak bestuderen.

per juist antwoord

1

8 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

De natuurgetrouwe/realistische/'levendige' weergave van de (alledaagse) werkelijkheid in schilderijen werd belangrijker.

Vraag	Antwoord	Scores

Blok 2

9 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De vrije manier waarop op jazz werd gedanst zou een ongeoorloofde omgang tussen de seksen in de hand werken.
- De opzwepende muziek zou dierlijke driften in de mens losmaken.
- Jazzmuziek was muziek van negers, die destijds beschouwd werden als tweederangsburgers.

per juist antwoord

1

10 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De blaasinstrumenten (trompet, klarinet en trombone) improviseren gelijktijdig / omspelen de melodie.
- Er wordt syncopisch gespeeld.
- Piano en drums vormen de ritmesectie.

per juist antwoord

1

11 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Bij jazzmuziek ligt de nadruk op het ritme, waardoor snel en virtuoos voetenwerk voor de hand ligt.
- De swing van deze muziek nodigt uit tot het maken van losse heup- en schouderbewegingen.
- Het improvisatiekarakter van de jazz daagt uit om ook in de dans te improviseren en met vrije passen en bewegingen los te dansen.
- Jazz kan wild-expressief zijn, dit nodigt uit tot wild en acrobatisch bewegen.

per juist antwoord

1

12 maximumscore 1

Door deze shows raakte de jazz ook bekend (en populair) bij een blank (middenklasse) publiek en/of door deze shows verspreidde de jazz zich snel.

Vraag	Antwoord	Scores
13	maximumscore 2 twee van de volgende: – De acteur gebruikt voor elk personage een ander stemgeluid. – De acteur wisselt van positie als hij wisselt van personage. – Het kostuum van de acteur is voor de helft toegesneden op het blanke personage (zwart pak met wit overhemd), de andere helft is op het zwarte personage toegesneden (blauw pak met zwart overhemd).	
	per juist antwoord	1
14	maximumscore 1 Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: De onmogelijkheid van de situatie maakt het lachwekkend, dader en slachtoffer zijn dezelfde / hij vermoordt zichzelf.	
15	maximumscore 1 een van de volgende: – Indien blackface gebruikt wordt om racisme aan de kaak te stellen. – Indien blackface gebruikt wordt om een historische figuur/situatie neer te zetten.	

Blok 3

16	maximumscore 2 Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: In een televisieserie worden de acteurs vaak (ook) close-up/van dichtbij in beeld gebracht (in het theater is de afstand tot het publiek vaak groot). Het komt op televisie realistischer over en/of het spel ten goede als de poppen mimische kwaliteiten hebben.	
	indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	1
17	maximumscore 2 Het antwoord dient de volgende elementen te bevatten: • Het (doorgaande) ritme van het slagwerk / kleine trom / de snaartrommel verhoogt de spanning • De koperblazers spelen een stijgende melodielijn met onregelmatige accenten / hoge (schrille) tonen met een grote geluidsterkte. Zo wordt een muzikale climax opgebouwd / wordt een 'opwekkend' signaal gegeven / wordt een activerende aankondiging gedaan	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
18	maximumscore 1 Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Als gevolg van de technische ontwikkeling (bijvoorbeeld de ruimtevaart) was er een bijzondere interesse in 'wilde' toekomstvisioenen. of In de jaren zestig groeide de interesse in complottheorieën / de angst voor sabotage door de dreiging van de Koude Oorlog.	
19	maximumscore 2 Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: De specifieke details / De eigenheid van de cultuur / Het origineel is juist wat liefhebbers waarderen. Kenmerkende aspecten verdwijnen vaak naar de achtergrond. Dit waarderen kenners/liefhebbers niet. indien een relevant deel van het antwoord is gegeven	1
20	maximumscore 2 <i>De Fabeltjeskrant</i> sloeg (ook) aan bij volwassenen vanwege (twee van de volgende): – het satirische karakter van het programma en/of het parodiëren van (voor volwassenen) bekende personen en/of het feit dat de dieren allemaal een volwassen persoon vertolken (daarom zijn ze herkenbaar voor volwassenen). – de vaste uitdrukkingen / de zinnen / de stemmetjes die herkenbaar zijn en leuk zijn om te gebruiken (in het dagelijkse leven). – het fraaie, formele, taalgebruik / de welsprekendheid. – het verhaal dat (mede) afgestemd is op de (leef)wereld van volwassenen (grappen over actualiteiten / woordspelingen). per juist antwoord	1
21	maximumscore 2 twee van de volgende: – Het spel kan zich vlot ontwikkelen, omdat het introduceren van de karakters bij het publiek geen tijd nodig heeft. – De spanning in een verhaal kan al opgeroepen worden door simpelweg een bepaald figuur op te laten komen. – scenarioschrijvers kunnen grapjes maken / een spel spelen met het gegeven van het 'vaste' karakter, door er (incidenteel) van af te wijken. per juist antwoord	1

Vraag	Antwoord	Scores
22	maximumscore 2 twee van de volgende: – gebruik van verschillende camerastandpunten – in- en uitzoomen – camerabewegingen per juist antwoord	1
23	maximumscore 1 Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Speelgoed heeft een beperkt aantal variaties in kleur en/of vorm en/of beweging (terwijl mens en dier zeer veel variaties kennen in huid, vorm en beweging).	
24	maximumscore 2 twee van de volgende: – Woody maakt een onderscheid tussen 'you spaceman' en 'us Toys'. – Buzz wil ingrijpen in een situatie waarbij een mens betrokken is (speelgoed komt alleen tot leven als mensen dit niet kunnen zien). – Buzz gelooft in een effectieve werking van zijn wapen 'de laser' ("it's extremely dangerous"). per juist antwoord	1
25	maximumscore 1 een van de volgende: – Deze ontwikkeling in Buzz's karakter geeft een emotionele / psychologische verhaallijn naast avontuur. – Hierdoor ontstaat een spel met het karakter van animatiefilms. De spanning tussen werkelijkheid en fictie die hoort bij het karakter van de animatiefilm, zit ook in het karakter van een van de hoofdrolspelers.	

Vraag	Antwoord	Scores

Blok 4

26 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De dans hoeft geen samenhang te vertonen met muziek, decors, kostuums. / De dans, de muziek en het decor hoeven niet in samenhang met elkaar te worden gecreëerd.
- Aan de dans hoeft geen (samenhangend) verhaal ten grondslag te liggen.
- Het bewegende lichaam kent niet slechts één centrum, want Cunningham ziet in vele lichaamsdelen een centrum voor de beweging / Cunningham past een fragmentatie van het lichaam toe.

per juist antwoord

1

27 maximumscore 1

Het antwoord dient de volgende strekking te hebben:

De kostuums tonen het (functioneren van het) menselijk lichaam en/of de kostuums zijn abstract en/of accentueren niet één specifiek deel van het menselijk lichaam.

28 maximumscore 3

Alle aandacht gaat naar de dans uit, omdat (drie van de volgende):

- de nauwsluitende kleding ervoor zorgt dat de bewegingen duidelijk zichtbaar zijn.
- de kostuums neutraal van kleur zijn (zwart) en daarom niet afleiden van de bewegingen.
- de kostuums (van beide dansers) minimaal van elkaar verschillen en daarom niet afleiden van de bewegingen.
- het podium leeg is / geen attributen bevat.
- er gebruik gemaakt is van een donkergekleurd (neutraal) achterdoek
- er sprake is van gedempt licht (aan de zijden van het podium) zodat het podium visueel wordt verkleind. Daardoor staat de dans centraal.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
29 maximumscore 2	twee van de volgende: – De sequentie waarin de dansers elkaars handen vasthouden en elkaar licht naar achteren hangend in evenwicht moeten houden. – De sequentie waarin de danseres met haar hoofd tegen de rug van haar danspartner leunt, terwijl zij tevens haar been naar achteren optilt / een arabesque maakt. – De sequentie(s) waarin de danser de danseres optilt/lift.	
	per juist antwoord	1
30 maximumscore 2	• Door het lichte / flexibele materiaal van de kostuums • wordt de vaart/snelheid van de beweging versterkt	1 1
	of • Door de open / losse vorm van de kostuums • wordt de grilligheid / het fladderende van de beweging versterkt	1 1
31 maximumscore 3	Deze kostuums leiden de aandacht van de bewegingen af doordat het ontwerp (drie van de volgende): – het zicht op de voorkant van de lichaamscontouren ontnemt en/of een deel van de bewegingen aan het zicht onttrekt. – de indruk wekt dat de kostuums los zitten / elk moment kunnen 'afvallen' en daardoor de beweging in de weg zitten. – (met name vanwege de oranje kleur) velerlei associaties opwekt, waardoor er een verhalend aspect aan de dans wordt toegevoegd / betekenis wordt gegeven aan de dans. – een ongebruikelijke vorm heeft / zeer afwijkt van gebruikelijke vormen.	
	per juist antwoord	1
32 maximumscore 2	twee van de volgende: – De dansers demonstreren de mogelijke bewegingen die door de vorm/het ontwerp van de kostuums worden bepaald (zoals het draaien van de crinoline/hoepel). – De mogelijkheden van het materiaal (gebreide jurken) worden benadrukt door de bewegingen (door te springen). – De vorm van de kostuums bepaalt niet alleen de bewegingen, maar ook de visuele grapjes (de verbeelding van een paard).	
	per juist antwoord	1

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per school in het programma WOLF.
Zend de gegevens uiterlijk op 22 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen *(voor zover deze niet elders in het examen zijn aangegeven)*

n.v.t.